Jak korzystać z tej książki

Poziom: podstawy **Dotyczy: cała książka** **Czas: ~4 min**

Jak zbudowana jest ta książka, czym różnią się typy stron i gdzie szukać, zależnie od tego, czy masz awarię, czy masz czas.

Fiszka

TYLKO ODCZYT

Gdy mamy awarię i wiemy, czego szukać

Wyszukiwarka u góry, potem sekcja **Fiszka** na znalezionej stronie. Jest na początku każdej strony, zaczyna się od najczęstszego użycia i każda komenda stoi w osobnym bloku z własnym przyciskiem kopiowania.

TYLKO ODCZYT

Gdy uczymy się albo wracamy po roku

Czytamy od rozdziału *Fundamenty powłoki*, po kolei. Rozdziały 1–4 są podstawą, na której milcząco opiera się reszta książki.

TYLKO ODCZYT

Gdy szukamy konkretnej flagi

Każda flaga ma własny nagłówek w Fiszce, więc `Ctrl+F` w przeglądarce trafia prosto w opis. Na końcu Fiszki jest też zbiorcza tabela wszystkich flag.

TYLKO ODCZYT

Gdy nie rozumiemy słowa, które padło na stronie

Pojęcia pojawiające się pierwszy raz mają własne ramki — wyróżnione tło, nagłówek **Pojęcie**. Jeśli takiej ramki brakuje, a słowo jest niejasne, to jest błąd strony i warto go zgłosić.

◫◫ TYLKO ODCZYT

Gdy chcemy coś skonfigurować od zera

Szukamy tagu `typ/procedura`. Te strony nie tłumaczą, tylko prowadzą przez kroki do konkretnego efektu.

Z życia wzięte

◫◫ Z ŻYCIA WZIĘTE

Wtorek, 9:15. Tomek dostaje zgłoszenie, że nocny backup na `bkp01` się nie uruchomił, a nigdy wcześniej nie czytał nic o rotacji logów. Zamiast czytać książkę od początku, wpisuje w wyszukiwarkę „logrotate" i trafia prosto w sekcję Fiszka ze strony o plikach skompresowanych. Piętnaście minut później wie, że plik konfiguracyjny ma literówkę w ścieżce, i poprawia ją, zanim pani Halina w ogóle zauważy brak raportu.

Trzy typy stron

Typ	Tag	Co w środku
objaśnienie	`typ/objasnienie`	Narzędzie albo mechanizm: `ps`, potoki, uprawnienia. Fiszka, potem wyjaśnienie jak to działa, potem ćwiczenia.
procedura	`typ/procedura`	Doprowadzenie systemu do konkretnego stanu: dołączenie do domeny, instalacja sterownika. Wymagania wstępne, kroki, weryfikacja, wycofanie zmian.
referencja	`typ/referencja`	Tabela do przeszukiwania: mapa flag, lista sygnałów, kody wyjścia. Bez narracji.

Tag `poziom` mówi, ile trzeba wiedzieć wcześniej: `podstawy` zakłada tylko umiejętność zalogowania się, `srednio` znajomość rozdziałów 1–4, `zaawansowany` doświadczenie z systemami produkcyjnymi.

Tag `system` mówi, gdzie przykłady zadziałają bez zmian. „uniwersalne" oznacza narzędzie z POSIX-a albo coreutils — zachowa się tak samo wszędzie.

Jak zbudowana jest strona objaśniająca

Stała kolejność, żeby po tygodniu korzystania wiedzieć, gdzie scrollować.

Sekcja	Co w niej jest
Fiszka	Każda komenda osobno: blok do skopiowania, opis, przykładowy wynik
Po co to istnieje	Problem, który narzędzie rozwiązuje
Analogia	Porównanie do czegoś spoza IT
Jak to działa	Mechanizm — na tyle głęboko, żeby zachowanie przestało zaskakiwać
Krok po kroku	Procedura z komendami i efektem każdego kroku
Częste błędy	Realne pomyłki z komunikatem, który wtedy widzisz
Ćwiczenia	Odcięte kreską od reszty. Do wykonania na własnej maszynie, z odpowiedziami

Dlaczego każda komenda stoi osobno

Bloki kodu w BookStacku mają przycisk kopiowania, który bierze **cały** blok. Jeden wielki blok z dwudziestoma komendami i komentarzami jest więc bezużyteczny do kopiowania — trzeba zaznaczać myszką jedną linię, co przy awarii o czwartej nad ranem jest dokładnie tą czynnością, której nie chcesz wykonywać.

Drugi powód jest ważniejszy: gdy każdy parametr ma własny nagłówek, dostaje też własny akapit opisu. W jednym bloku opis musi się zmieścić w komentarzu `#` na końcu linii, a tam nie da się wyjaśnić, dlaczego `-F` jest lepsze od `-f` przy plikach obsługiwanych przez logrotate.

Przykładowe wyniki

Komendy, które coś wypisują, mają pod spodem blok z przykładowym wynikiem. To nie jest ozdoba — połowa nauki czytania systemu polega na rozpoznawaniu, czy to, co widzisz, jest normalne.

Wyniki są realistyczne, ale wygenerowane na potrzeby książki. Nazwy hostów, użytkowników i adresy pochodzą z fikcyjnej firmy Zielona: `docker01`, `jan.nowak`, `10.20.10.42`. Nie kopiujemy ich bezmyślnie do produkcji.

□□ Ćwiczenia

> Zanim zaczniemy rozdział *Fundamenty powłoki*, przygotowujemy miejsce do pracy. Wszystkie ćwiczenia w tej książce są pisane tak, żeby dało się je wykonać bez uprawnień administratora i bez psucia czegokolwiek.

Ćwiczenie 1 — katalog roboczy

Potrzebujesz dostępu do dowolnej maszyny z Linuksem: maszyny wirtualnej, kontenera, WSL albo serwera testowego. Wystarczy zwykłe konto.

```
mkdir -p /tmp/cwiczenia
cd /tmp/cwiczenia
echo "Gotowe: $(date '+%Y-%m-%d %H:%M')" > start.txt
cat start.txt
```

Przykład:

```
Gotowe: 2026-09-17 21:40
```

Jeśli zobaczyłeś datę — możesz zaczynać.

Pytania kontrolne

1. Jest awaria. Otwierasz stronę o `systemctl`. Od czego zaczynasz?

Odpowiedź

Od sekcji Fiszka na górze strony. Każda komenda ma tam osobny blok z przyciskiem kopiowania i jednozdaniowy opis — nie musisz schodzić niżej.

2. Komenda z Fiszki nie działa tak, jak się spodziewałeś. Gdzie szukasz przyczyny?

Odpowiedź

Najpierw „Częste błędy" — jest duża szansa, że trafiłeś na pułapkę opisaną wraz z komunikatem, który widzisz. Jeśli tam tego nie ma, „Jak to działa" wyjaśnia mechanizm i zwykle tłumaczy nieoczekiwane zachowanie.

3. Otwierasz stronę oznaczoną `typ/procedura` i nie rozumiesz, dlaczego kroki wyglądają właśnie tak. Co robisz?

Odpowiedź

Procedury nie tłumaczą mechanizmu — prowadzą do efektu. Link do strony objaśniającej znajdziesz w sekcji „Powiązane" na dole.

Powiązane: Terminal, TTY, konsola, powłoka · Anatomia komendy: polecenie, opcje, argumenty · System plików, ścieżki, pwd, cd, ls

---

Revision #19
Created 2026-09-17 11:56:06 UTC by Tomasz Konieczny
Updated 2026-10-03 19:07:17 UTC by Tomasz Konieczny